

Høring av NRK-plakaten fra NFF og NFR

Innledning

Norsk filmforbund og Norske Filmregissører takker for muligheten til å delta i åpen høring av NRK-plakaten. Vi vil først og fremst påpeke viktigheten av å bevare og styrke en sterk offentlig eid og finansiert allmennkringkaster som NRK. Vi opplever at NRK gjør en solid jobb på mange områder og har vært flink til å forbli en relevant kilde til informasjon og gode seer- og lytteropplevelser for det norske folk.

NRK spiller også en svært viktig rolle i den audiovisuelle bransjens økosystem, men her ligger det et betydelig forbedringspotensial.

I høringsnotatet påpekes det at NRK-plakaten i sin helhet er tatt inn i NRKs vedtekter, noe som gjør den formelt bindende for NRK. Videre forklares det at *“Plakaten – både del II og III av vedtektene – danner videre grunnlag for Medietilsynets tilsyn med NRKs oppfyllelse av sitt allmennkringkastingsoppdrag. Resultatet av tilsynet publiseres i den årlige Allmennkringkastingsrapporten.”*

På den bakgrunn mener vi at Medietilsynet bør ta en mer aktiv rolle overfor hele kulturfeltet og spesielt berørte bransjeaktører for å innhente erfaring med praktisering av plakaten i forbindelse med sin årlige rapport.

I Medietilsynets rapport “NRKs bidrag til mediemangfoldet” (november 2021) fremheves: *“Et stort globalt tilbud gjør tilgangen til norsk kulturjournalistikk, kulturdebatt og den undersøkende kulturjournalistikken enda viktigere. NRKs arbeid med å synliggjøre kulturinnholdet er derfor en stadig en viktig del av oppdraget, og NRK bør styrke arbeidet med å synliggjøre kulturinnholdet på alle sine plattformer fremover.”*

Våre forslag til endringer i plakaten, baserer seg på TV- og filmbransjens erfaringer med NRKs praksis i dag. Vi er påholdne med å foreslå detaljstyring av NRKs redaksjonelle innhold, men mener det er nødvendig med tydeligere rammer og vilkår som NRK må operere innenfor for å etterleve kravene og intensjonene som er nedfelt i plakaten.

§ 17

Nåværende formulering:

§ 17 NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av norske kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama og stimulere norske produksjonsmiljøer.

Forslag til ny formulering:

§ 17 A NRK skal *formidle* norsk kultur og en bred variasjon av norske kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner.

NRK skal tilstrebe variasjon i formidlingen av kunst, slik at publikum får oppleve kunst, ikke bare i utdrag i journalistisk kontekst, men også gjennom formidling av hele verk på kunstens premisser. NRK skal formidle norsk musikk, spillefilm, dokumentar, kortfilm, og drama, litteratur, scenekunst, visuell kunst og dataspill.

§ 17 B NRK skal **stimulere** norske *kunstnere* og *produksjonsmiljøer*.

NRK skal følge åndsverklovens regler om kreditering etter god skikk og dens ufravikelig rett til rimelig vederlag som kompensasjon for bruk av åndsverk.

NRK skal respektere den enkelte kunstners rett til å gi en kollektiv forvaltningsorganisasjon fullmakt til å forvalte kunstnernes rettigheter, jf. Lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. § 5.

NRK skal etterstrebe å inngå kollektive avtaler med bransjens organisasjoner for å skape ryddige og regulerte forhold på sine produksjoner.

NRK skal ved alle engasjement av kunstnere som minimum tilby samme markedsvilkår (bransjestandard) som de gjeldende kollektive tariffavtaler, rammeavtaler og rettighetsavtaler til de respektive bransjeorganisasjoner som kunstneren er medlem av dersom NRK selv ikke har en kollektiv avtale med dennes bransjeorganisasjon.

Begrunnelse:

Generelt

Vi vil understreke viktigheten av innføringen av regelen om “rimelig vederlag” i § 69 åndsverkloven herunder også revidering av åndsverkloven og implementeringen av kravet til “rimelig vederlag” for utnyttelse av åndsverk etter digitalmarkedsdirektivet. Vi ser denne nyere lovgivningen som en klar begrunnelse for innføring av lisensbegrensning i forhold til rettighetsserverv, da man på avtaletidspunktet vanskelig kan beregne et “rimelig vederlag” mot en engangssum for “evig tid” (“evig tid” vil være 70 år etter opphaverens død).

Det burde være selvsagt at også NRK skal følge norsk lov og norske rettsavgjørelser. Norsk filmforbund og Norske Filmregissørers erfaring har dessverre vært at dette ikke alltid er tilfelle. Det er derfor nødvendig med særskilte reguleringer i NRK-plakaten.

Norsk filmforbund og Norske Filmregissører og flere av våre søsterorganisasjoner på kunstnerfeltet i Norge har i en årrekke opplevd at NRK konsekvent ignorerer retten til frie forhandlinger for den enkelte kunstner.

Prosjektarbeidende kunstnere som regissører, fotografer og klippere på store, kunstneriske produksjoner (tv-drama), som er avhengige av en viss lønn for arbeidet og en rimelig betaling for utnyttelse av åndsverkene de skaper, skal etter NRKs metoder tvinges inn på samme avtale som fast ansatte journalister. De har et helt annet type arbeidsforhold enn prosjektarbeidende kunstnere. NRK ignorerer også retten til den enkelte kunstners bransjeorganisasjons forhandlingsfrihet, for eksempel ved at NRK nekter å respektere fullmakter som er gitt av kunstnere til eget forbund eller fullmakter gitt fra forbund til for eksempel en forvaltningsorganisasjon som Norwaco.

Tidligere var området, for eksempel for regissører på NRK drama, regulert med gode tariffavtaler. Disse avtalene varte i over 60 år. På tross av at disse tariffavtaler også skulle bestå for fremtiden ifølge Arbeidsrettens dom mot NRK i 2017¹ fortsatt var, bruker NRK sin massive makt til å presse regissører og andre ut av disse rettslig gyldige kollektive avtaler og inn i en umulig forhandlingssituasjon som David mot Goliat. NRK lager i stedet i dag egendikterte standardkontrakter som både er ulovlige og urimelige, og den enkelte og dens organisasjon kan vanskelig kjempe mot en slik overmakt fra allmennkringkasteren som er eid av Staten og finansiert av folket.

¹ i henholdt til AR-2017-12 Lenke: <https://www.arbeidsretten.no/dv-cms/resources/ar-2017-12-sak-1-2017.pdf>

Det er derfor på høy tid å ta grep i forhold til dette for at NRK skal kunne oppfylle målet om å stimulere det norske produksjonsmiljøet.

Spesielt om NRKs ulovlige praksis mot medlemmer av Norsk filmforbund og Norske Filmregissører

Norsk filmforbund og Norske Filmregissører forvalter medlemmenes opphavsrettigheter kollektivt gjennom F©R (Filmforbundets Organisasjon for Rettighetsforvaltning). Alle rettighetshaverne i våre organisasjoner har inngått eksklusive forvaltningskontrakter med Norsk filmforbund/F©R. Norsk filmforbund ble registrert som kollektiv forvaltningsorganisasjon hos Patentstyret i 2021 etter lov om kollektiv forvaltning.

Alle rettighetshavere har rett til å la sine rettigheter forvalte på denne måten i medhold av norsk rett og EU-direktivene om opphavsrett og etter norsk lov om kollektiv forvaltning. Altså skal NRK forhandle med og erverve rettigheter fra organisasjonene og mot betaling til organisasjonene for fordeling etter deres regelverk til rettighetshaverne. NRK har tidligere respektert forvaltningskontraktene og laget enkeltavtaler med Norsk filmforbund (som kan fremlegges).

NRK har imidlertid nå i lengre tid hatt en motstridende praksis hvor de i stedet presser filmarbeidere og regissører som utfører arbeid for NRK til å signere avtaler som overdrar alle opphavsrettigheter uten ytterligere vederlag utover lønn/honorar. Dette mener vi er en ulovlig praksis av NRK, da det både bryter mot forvaltningskontrakten med eget forbund og åndsverkloven om "rimelig vederlag". Vi gjentar også at de heller ikke følger den dom i Arbeidsretten som fastslår at den gamle tariffavtalen for regissører fortsatt gjelder.

Rettighetshaverne blir utsatt for et utilbørlig press når de skal ha jobb for NRK, og hvor de får valget mellom å inngå kontraktsbrudd med eget forbund eller å ikke få jobb for NRK. Vi er kjent med at dette også gjelder andre opphavergrupper og deres forvaltningsorganisasjoner.

De eksklusive forvaltningskontraktene som filmarbeidere og regissører har via F©R, respekteres forøvrig av alle øvrige aktører i mediemarkedet; eksterne produsenter i Virke Produsentforeningen, TV2, NENT, Discovery, Netflix, og HBO for å nevne noen av aktørene Norsk filmforbund/F©R i dag har løpende avtaleforhold med.

Dermed representerer NRKs praksis en urimelig økonomisk fordel i praksis vis-a-vis andre aktører i samme marked. Etter vår oppfatning går NRKs praksis blant annet på akkord med konkurranselovgivningen, som uttrykkelig forbyr utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling, jf. konkurranseloven § 11. Slik vi ser det må NRK regnes for å være omfattet av denne bestemmelsen, både fordi NRK har betydelige markedsandeler, og fordi NRK nyter en helt særegen stilling på det norske markedet som følge av at virksomheten er finansiert gjennom statlige midler. I kombinasjon fører disse trekkene ved NRKs virksomhet til at de har stor forhandlingsmakt som ikke påvirkes av forhold utenfra i samme grad som andre kommersielle aktører.

I konkurranselovens § 11 inneholder en liste over former for utnyttelse av dominerende stilling som typisk vil regnes som utilbørlig. I bestemmelsens andre ledd punkt a står det at utilbørlig utnyttelse særlig kan bestå i det å "påtvinge, direkte eller indirekte, urimelige innkjøps- eller utsalgspriser eller andre urimelige forretningsvilkår". Vår oppfatning er at NRK gjør nettopp dette ved å utøve press på våre medlemmer og eksterne produsenter og slik presser gjennom rettsstridige direkteavtaler om "full buyout" av opphavsrettigheter. Det NRK i praksis gjør er å presse ned prisen på rettigheter, til skade for både rettighetshaverne og for konkurransen på markedet.

Praksisen fører til at NRK urettmessig kan få lavere utgifter i forbindelse med produksjon og tilgjengeliggjøring av opphavsrettslig vernet innhold enn de andre aktørene i markedet, og bidrar til at NRKs stilling styrkes ytterligere. Videre innebærer det selvsagt at det er vanskelig for kunstnere å

leve av arbeidet de gjør for NRK.

Når resten av markedets aktører forholder seg til lov om opphavsrett og lov om kollektiv forvaltning, mens NRK bevisst velger å ikke gjøre det, må det være ganske tydelig at det gir NRK en urimelig konkurransemessig fordel.

Under er et utdrag fra en standardklausul, som rettighetshavere med forvaltningskontrakt med FØR, tvinges til å akseptere som en "non negotiable" standard fra NRKs juridiske avdeling. Alternativet er å ikke få jobben. Denne ble innført ensidig fra NRK etter brudd i tariffforhandlingene med Norsk filmforbund, og klausulen er ulovlig fordi den tvinger til side en lovlig inngått eksklusiv forvaltningsavtale mellom medlem og eget forbund.

Vår oppfatning er at NRK ikke på lovlig vis har ervervet/klarert rettigheter i denne kontrakt. Det innebærer også at det i dag ligger betydelige mengder av ulovlig publisert materiale på NRK-appen som ikke er betalt for.

Det er imidlertid svært utfordrende for en fagforening med begrensede økonomiske midler å gå til rettslige skritt mot mastodonten NRK. Det har også tidligere vist seg å være fånyttet på tross av at vårt søsterforbund Norske Sceneinstruktørers Forening har vunnet frem mot NRK i arbeidsretten, da NRK tilsynelatende også nekter å følge norsk domstols beslutninger.

Utdrag:

"Særlig om arbeidstaker som har inngått forvaltningskontrakt med Norsk filmforbund (NFF/FØR)

Dersom arbeidstaker har inngått en avtale (forvaltningskontrakt) med NFF/FØR for sine opphavsrettigheter, er partene enige om at avtalen ikke begrenser NRKs rett til å disponere over arbeidstakerens arbeidsresultater og opphavsrettigheter i kraft av dette ansettelsesforholdet og kapittel 15 i NRKs tariffavtaler. Arbeidstaker plikter å informere NFF om at arbeidstaker selv vil forvalte de rettighetene som er nødvendig for å oppfylle denne arbeidsavtalen. Arbeidstaker er kjent med at lønnen etter denne arbeidsavtalen inkluderer vederlag for overføring av rettighetene. For å unngå dobbel betaling for overføring av rettighetene er arbeidstaker, eller NFF/FØR på vegne av arbeidstaker, ikke berettiget til ytterligere vederlag for rettighetsoverdragelsen utover det som er inkludert i lønnen."

Det kan synes som om NRK har forsøkt å etterligne den vanlige klausul i markedet som henviser til gyldige rettighetsavtaler for de med forvaltningskontrakt, men NRKs klausul går motsatt vei. Det blir da ikke lov å ta jobb hos NRK med mindre man bryter fullmakten inngått med eget forbund. Dette tror vi ikke at rettighetshavere flest forstår rekkevidden av når de signerer, slik at klausulen fremstår som en "lure-klausul".

Som allmennkringkaster finansiert av det norske folk over skatteseddelen har NRK et særskilt ansvar for å opptre ryddig, redelig og etisk. Vi ber derfor om at Kulturdepartementet ser nærmere på NRKs praksis og hvorvidt NRK her opererer i strid med åndsverkloven.

§ 24

Nåværende formulering:

§ 24 NRK skal være til stede på, og utvikle tjenester på, alle viktige medieplattformer, herunder Internett, for å nå bredest mulig ut med sitt samlede programtilbud.

Forslag til ny formulering:

§ 24 NRK skal være til stede på, og utvikle tjenester på, alle viktige medieplattformer, herunder Internett, for å nå bredest mulig ut med sitt samlede programtilbud. NRK skal hindre at nettspilleren eller NRK-appen gjøres tilgjengelig på tredjeparts plattform uten at rettighetshavere mottar rettighetsvederlag for dette.

Begrunnelse:

Dette mener vi er en viktig presisering for å hindre at TV-distributører og andre aktører vederlagsfritt kan lenke til NRK.no eller NRK appen. Vi er av den oppfatning at slik lenking eller lignende tilgjengeliggjøring ikke bør gjøres uten at det betales rettighetsvederlag for NRKs innhold, på samme måte som det gjøres når TV-distributører videresender NRKs lineære tilbud.

NRK tilbyr NRK-appen gratis til kommersielle TV-distributører som Telenor, Telia og andre med begrunnelse i en EU-dom som tillater viderelenking av lovlig tilgjengelig materiale (Svensson-Retriver-dommen). Denne praksisen går utover eksisterende kollektive betalingsmodeller for rettigheter fra tv-distributører til forvaltningsorganisasjonen Norwaco (Fellesavtalen). Det går også utover hele bransjens mulighet til å få kollektivt og rimelig betalt for sin opphavsrett (kunstnere, produsenter).

I Danmark har DR og kunstnerorganisasjonene, såvidt vi kjenner til, blitt enige om at DR ikke skal kunne tilby sin DR-app gratis til TV-distributører utenom kollektivt avtaleverk hvor det skal betales for rettighetservervelse til kunstnere og produsenter.

§ 36

Nåværende formulering:

§ 36 NRK skal legge ut minst 40 pst. i gjennomsnitt for de siste tre årene av det frie programbudsjettet for TV til eksterne produsenter.

Forslag til ny formulering:

§ 36 NRK skal legge ut minst 50 pst. i gjennomsnitt for de siste tre årene av det frie programbudsjettet for TV til et mangfold av eksterne produsenter (jf. § 14 og § 16) i åpen konkurranse. Det som legges ut skal representere en bredde i format og genre og utgjøre et betydelig volum målt i sendetid.

Den delen av NRKs investering i eksterne produksjoner som skal tilbakebetales, samt inntekter NRK får fra programinvestering i eksterne produksjoner, skal ikke medregnes som en del av de 50 pst. Vederlag for rettighetskjøp og andel investering skal være rimelig fordelt og følge markedsmessige vilkår.

NRK skal i samarbeid med representanter for det norske uavhengige produksjonsmiljøet utarbeide retningslinjer for NRKs erverv av rettigheter og eierskap i produksjoner NRK bestiller fra det uavhengige produksjonsmiljøet.

Begrunnelse:

Å bidra til et levedyktig uavhengig produksjonsmiljø er viktig for å ivareta NRK-plakatens forpliktelser knyttet til norsk kultur og mangfold. Det er derfor behov for en ytterligere styrking av NRKs eksterne programbudsjett.

Et alternativ til å øke forpliktelsen til 50%, kan være å forplikte NRK til å bruke minimum 40% hvert år, og ikke å gjøre et gjennomsnitt for de tre siste årene.

Vi savner også en mer presis og transparent definisjon av hva som ligger i begrepet "frie programbudsjettet". Dette bør inn i NRK-plakaten.

NRK påvirker ofte balansen mellom investering og rettighetskjøp i produksjonskontrakter i egen favør med over 50% investeringsandel. I noen tilfeller krever NRK opp til 90% investeringsandel. Investeringsandelen betales tilbake til NRK, mens rettighetskjøp er vederlag - ytelse mot ytelse. Hvorfor er NRK som allerede er fullfinansiert den hissigste aktøren på å få tilbake penger? NRK presser rettighetsbetalingen til produsenter til det minimale og derigjennom indirekte til rettighetshavere som ikke får royalties.

Det er en åpenbar ubalanse i forhandlingsstyrken mellom NRK og aktørene i det eksterne produksjonsmiljøet. Dette fører til at NRK i stor grad kan diktere avtalevilkårene, og dette gjøres i stor utstrekning.

Norske naturfilmskapere har f.eks store utfordringer med å nå frem til NRK etter at naturredaksjonen ble lagt ned. I tilfeller der NRK har ønsket å kjøpe inn filmer har de blitt møtt med krav om lisensperioder som er uforenlige med produksjonstilskudd fra EUs Kreativt Europa program (maksimalt syv år).

Storbritannia har gjort en lovendring i deres The Communications Act som pålegger BBC og de andre allmennkringkasterne å forhandle «terms of trade» med produsentforeningen i Storbritannia. Resultatet er at BBC og allmennkringkasterne har inngått avtaler som bl.a regulerer at kringkasterne kun erverver en visningsrett på mellom tre til fem år og bare i Storbritannia.

§ 37

Nåværende formulering:

§ 37 NRK skal formidle kulturarven i Norge. Arkivene til NRK er en del av denne. NRK skal arbeide for å digitalisere og tilgjengeliggjøre disse arkivene for befolkningen. NRK skal tilgjengeliggjøre informasjon om arkivmaterialet. NRKs arkivmateriale skal så langt det er praktisk og juridisk mulig, samt presseetisk forsvarlig, være tilgjengelig for viderebruk. NRK kan kreve dekket kostnadene ved å gjøre arkivmateriale tilgjengelig for slik viderebruk av andre.

Forslag til ny formulering:

*§ 37 NRK skal formidle kulturarven i Norge. Arkivene til NRK er en del av denne. NRK skal arbeide for å digitalisere og tilgjengeliggjøre disse arkivene for befolkningen **og betale rimelig vederlag til rettighetshaverne for slik tilgjengeliggjøring**. NRK skal tilgjengeliggjøre informasjon om arkivmaterialet.*

NRKs arkivmateriale skal så langt det er praktisk og juridisk mulig, samt presseetisk

forsvarlig, være tilgjengelig for viderebruk. NRK kan kreve dekket kostnadene ved å gjøre arkivmateriale tilgjengelig for slik viderebruk av andre.

NRKs rekvisittlager skal være tilgjengelig for bruk av det eksterne produksjonsmiljøet. NRK kan kreve dekket kostnadene ved å gjøre rekvisitter tilgjengelig for slik bruk av andre.

Begrunnelse:

Det følger av åndsverksloven at rettigheter for ny type bruk må klareres. NRK og Norwaco hadde frem til 2019 en avtale for hele det gamle arkivet med en rettighetsbetaling som rettighetshaverne opplevde som lav, men akseptabel.

Vi mener at dette må ses i sammenheng med det ansvaret NRK som offentlig allmennkringkaster har for å bidra til at vi har skapende profesjonelle kulturarbeidere i Norge som faktisk kan leve av sitt yrke. Regjeringen har tatt opp igjen arbeidet med kunstnermeldingen og vil ha en kunstnerøkonomi reform. Da må også offentlig eide aktører ta sin del av ansvaret. Det er et tankekors at NRK nå må til Riksmekler og ikke kommer oss i møte med et tilbud om rimelig vederlag på nivå med det de har betalt før.

NRKs ansvar når det gjelder arkivet må utdypes og presiseres. Vi viser for øvrig til høringsvar fra Norwaco.

NRK har bygd opp et unikt rekvisittlager som frem til nå har vært tilgjengelig for bruk av den eksterne produksjonsbransjen. NRK har nylig stengt tilgangen til dette arkivet. Det finnes ikke private/kommersielle alternativer til dette rekvisittlageret nettopp fordi man har kunnet bruke NRK sitt, og bransjen har derfor hatt en legitim forventning om at dette ville videreføres.

§ 41

§ 41 NRK skal kunne formidle samme type tilbud som også tilbys av kommersielle aktører, men bør etterstrebe å tilføye sitt tilbud et element av økt samfunnsverdi i forhold til det kommersielle tilbudet.

Kommentar:

13.09.21 publiserte eksterntredaksjonen i NRK sin behovsmelding for hva de ønsker at eksterne produsenter skal levere i året som kommer.

<https://www.nrk.no/eksternproduksjon/nye-behovsmeldinger-hosten-2021-1.15647464>

Behov nummer 1 er helgeunderholdning: "Vi ser spesielt etter reality-ideer som tar oss inn i verdener som kjennes autentiske for et bredt publikum. Innhold som gjør dem glade, imponerte og inspirerte. Konsepter der noe *virkelig* står på spill og som skaper forventning. Kjendis-drevet eller ikke, vi ønsker å la publikum få tilbringe tiden med mennesker de liker". Til hverdags (behov nr. 2) ønsker NRK feelgood, handlings- og profil-drevet reality, og for de unge (P3) etterspørres drøye humorserier for gutter, og for barna (Super) er bestillingen humorserier med kjente komikere.

NRK etterspør f.eks ikke lenger enkeltstående dokumentarfilmer, selv om Norsk filminstitutt nettopp støtter både enkeltstående TV-dokumentarer og kinodokumentarer. Norske dokumentarfilmer gjør det usedvanlig bra internasjonalt og har gjort det i mange år. I 2021 var fire norske dokumentarer på shortlisten til Oscar og en ble nominert. Ingen av dem er produsert for NRK.

Det er vanskelig å få øye på elementet av økt samfunnsverdi som plakaten mener NRK skal

etterstrebe. NRK har et særlig ansvar for å finansiere og formidle norsk film, drama- og dokumentarserier, og enkeltstående TV-dokumentarer og bør prioritere dette høyt som “kilde til innsikt, refleksjon, opplevelse og kunnskap” (ref. § 39).

§ 42

Nåværende formulering:

§ 42 NRK skal tilby nyheter, aktualiteter og kulturstoff for både smale og brede grupper, herunder egne kulturprogrammer. Tilbudet skal gjenspeile det mangfoldet som finnes i befolkningen.

Forslag til ny formulering:

§ 42 NRK skal tilby nyheter, aktualiteter og kulturstoff for både smale og brede grupper, og skal ha egne kulturprogrammer som formidles bredt på alle plattformer inkludert NRKs hovedkanaler. Tilbudet skal gjenspeile det mangfoldet som finnes i befolkningen, og i norsk kulturliv.

Begrunnelse:

Medietilsynet anbefaler i sin rapport “NRKs bidrag til mediemangfoldet” at NRK bør styrke synliggjøringen av kulturinnholdet på alle sine plattformer fordi dette er en type innhold som de kommersielle aktørene tilbyr mindre av. Vi ser en tendens til at kulturinnhold plasseres i nisjer og ikke får den brede formidlingen som vi oppfatter som intensjonen i NRK-plakaten. Enkelte plattformer som nrk.no har en svært lav andel kulturinnhold med bare 3,2% kultursaker, i følge en undersøkelse fra Infomedia Norge. Anbefalingen fra Medietilsynet bør derfor formaliseres gjennom endring av §42.

§ 45

Nåværende formulering:

§ 45 NRKs redaksjonelle avgjørelser skal ikke være styrt av kommersielle hensyn.

Forslag til ny formulering:

§ 45 NRKs redaksjonelle avgjørelser skal ikke være styrt av kommersielle hensyn, men av allmennkringkasteroppdragets demokratiske, samfunnsmessige, og kulturelle formål slik det er beskrevet i de relevante paragrafer.

Begrunnelse:

NRK bør i større grad etterstrebe å lage innhold også for mindre målgrupper, løfte frem minoriteter, nye kunstnere og nye kulturuttrykk og nettopp bevege seg bort fra det de mer kommersielle medieaktørene tilbyr. NRK kan være en sterk stemme og løfte frem innhold man ikke finner andre steder. Nesten alt av kultur på NRK har sakte beveget seg mot lett og “ufarlig” underholdning. Det er lite igjen av det kritiske blikket, analyser og anmeldelser.

Medietilsynet er i sin rapport "NRKs bidrag til mediemangfoldet" tydelige på at kommersielle hensyn ikke er det som skal være styrende for NRK, og følger samtidig opp med en konkret utdypning av hva dette innebærer. Det er svært positivt at Medietilsynet peker på NRKs ansvar for nettopp å «bøte på» de blindsonene o.l. som oppstår som følge av at medielandskapet forøvrig er markedsstyrt. Tilsynet viser her til ansvaret NRK har for å skape motvekt og balanse til det kommersielle tilbudet. Kulturdepartementet bør vurdere en tydeliggjøring av NRK-plakaten for å sikre rollen NRK skal ha som en slik motvekt både i form og innhold.

§ 51

Nåværende formulering:

§ 51 NRK skal gjøre flest mulig av sine radio- og fjernsynsprogrammer tilgjengelig på Internett, både ved samtidig distribusjon og som arkivtjeneste for nedlasting og/eller individuell avspilling mot rimelig vederlag til rettighetshaverne og i avtaler med deres organisasjoner. NRK skal herunder minimum gjøre tilgjengelig hele sin egenproduserte sendeflate fra de siste sju dager som arkivtjeneste, forutsatt at dette ikke innebærer uforholdsmessig høye kostnader. NRK skal etterstrebe at også mest mulig av den øvrige sendeflaten fra siste sju dager gjøres tilgjengelig som arkivtjeneste.

Forslag til ny formulering:

*§ 51 NRK skal gjøre flest mulig av sine radio- og fjernsynsprogrammer tilgjengelig på Internett, både ved samtidig distribusjon og som arkivtjeneste for nedlasting og/eller individuell avspilling mot rimelig vederlag til rettighetshaverne og/eller i avtaler med deres organisasjoner. NRK skal herunder minimum gjøre tilgjengelig hele sin egenproduserte sendeflate fra **det siste året** som arkivtjeneste, forutsatt at **det betales rimelig vederlag til rettighetshaverne og/eller i avtaler med deres organisasjoner**. NRK skal etterstrebe at også mest mulig av den øvrige sendeflaten fra **det siste året** gjøres tilgjengelig som arkivtjeneste.*

Begrunnelse:

Bestemmelsen reflekterer blant annet at rettighetsklarering for sju dager kan koste mye i henhold til de gamle tariffavtalene som har eksistert i over 60 år. De fordrer at NRK skal betale 15% tillegg av lønnen for hver 4. uke produksjonen skal ligge ute. NRK har de siste årene nektet å følge disse avtalene.

Resultatet er at NRK ikke har betalt noe for rettigheter for sine egenproduksjoner, og de ligger ulovlig ute på NRK-appen. På tross av at forbundene gjentatte ganger har tilbudt NRK rimelige avtaler for å løse denne vanhjemmelen og ulovlighetene, har NRK svart: "den sjansen tar vi".

Samtidig krever NRK for sin egen del "alt eller ingenting" - dvs. evige rettigheter. I en regissørs tilfelle krever NRK altså at en intern TV-dramaserie regissøren har skapt skal kunne ligge publisert til hele Norges befolkning i de neste 120 år uten at NRK betaler noe for det. Dette kan umulig være i tråd med åndsverkloven om "rimelig vederlag".

Vi viser forøvrig til høringssvar fra Bransjerådet for film, Kunstnernettverket og Norwaco som vi også stiller oss bak.